ЕВРОПЕЙСКА
КОМИСИЯ

Брюксел, 2.6.2021 г.
COM(2021) 528 final

СЪОБЩЕНИЕ НА КОМИСИЯТА

Актуализиран доклад за засилено наблюдение — Гърция, юни 2021 г.

{SWD(2021) 528 final}

КОНТЕКСТ

Икономическото развитие и икономическите политики в Гърция се наблюдават в рамките на европейския семестър за координация на икономическите политики и съгласно рамката за засилено наблюдение в съответствие с членове 2 и 3 от Регламент (ЕС) № 472/2013 ([1]). Прилагането на засилено наблюдение спрямо Гърция([2]) отразява факта, че страната трябва да продължи да прилага мерки за справяне с източниците или потенциалните източници на икономически и финансови затруднения, като същевременно изпълнява структурни реформи в подкрепа на стабилен и устойчив икономически растеж.

Засиленото наблюдение осигурява всеобхватна рамка за мониторинг на икономическите развития и за провеждането на политики за осигуряване на устойчиво икономическо възстановяване. То дава възможност за редовно оценяване на актуалните икономически и финансови развития в Гърция, както и за наблюдение на условията за държавно финансиране и актуализиране на анализа на устойчивостта на дълга. Засиленото наблюдение осигурява и рамката за оценяване на общия ангажимент, поет от Гърция пред Еврогрупата на 22 юни 2018 г., за продължаване и завършване на реформите, приети в рамките на програмата по Европейския механизъм за стабилност, както и за гарантиране на актуалността на целите на важните реформи, приети в рамките на програмите за финансова помощ. В този контекст засиленото наблюдение осигурява мониторинг на изпълнението на конкретните ангажименти за завършване на ключови структурни реформи, чието провеждане започна в рамките на програмата в шест ключови области, с договорени срокове за изпълнение до средата на 2022 г., а именно: i) фискални и фискално-структурни политики, ii) социално подпомагане, iii) финансова стабилност, iv) трудови и продуктови пазари, v) Гръцката корпорация за активи и участия и приватизации и vi) модернизиране на публичната администрация ([3]).

Това е десетият доклад за засилено наблюдение на Гърция. Той се публикува успоредно със задълбочения преглед на макроикономическите дисбаланси и специфичните за страната препоръки за оценка на програмата за стабилност на Гърция за 2021 г. в рамките на европейския семестър. Докладът се основава на констатациите от мисия, проведена дистанционно на 20—21 април 2021 г., както и на редовен диалог с органите. Мисията беше проведена от Европейската комисия в сътрудничество с Европейската централна банка ([4]); Международният валутен фонд взе участие в контекста на своята рамка за последващ мониторинг след реализиране на програмата, а Европейският механизъм за стабилност участва в контекста на своята система за ранно предупреждение и в съответствие с

([1]) Регламент (ЕС) № 472/2013 на Европейския парламент и на Съвета от 21 май 2013 г. за засилване на икономическото и бюджетно наблюдение над държавите членки в еврозоната, изпитващи или застрашени от сериозни затруднения по отношение на финансовата си стабилност, ОВ L 140, 27.5.2013 г., стр. 1.

([2]) Решение за изпълнение (ЕС) 2021/998 на Комисията от 17 февруари 2021 г. относно продължаването на засиленото наблюдение на Гърция.

([3]) https://www.consilium.europa.eu/media/35749/z-councils-council-configurations-ecofin-eurogroup-2018-180621-specific-commitments-to-ensure-the-continuity-and-completion-of-reforms-adopted-under-the-esm-programme_2.pdf.

([4]) Служители на ЕЦБ участваха в мисията за проверка в съответствие с компетенциите на ЕЦБ, като предоставиха експертни знания по политиките на финансовия сектор и по значими в макроикономически план въпроси, като например номиналните фискални цели и устойчивостта, както и нуждите от финансиране. Мисията за проверка беше предшествана от техническа мисия, която също се проведе дистанционно в периода 6—14 април 2021 г.

Меморандума за разбирателство от 27 април 2018 г. относно работните отношения между Европейската комисия и Европейския механизъм за стабилност. В настоящия доклад се оценява изпълнението на поетите от Гърция ангажименти пред Еврогрупата относно предвиденото до края на 2020 г. завършване на реформата и се предоставя информация за ангажиментите, предвидени да бъдат изпълнени до средата на 2021 г. При изготвянето на доклада беше отчетена наличната информация към крайната дата 27 май 2021 г.

Настоящият доклад може да послужи като основа за решението на Еврогрупата да задейства следващия набор от мерки за дълга, обвързани с осъществяването на определена политика, в размер на 748 милиона евро. Тези мерки бяха договорени с Еврогрупата на 22 юни 2018 г. и включват прехвърлянето на суми, равностойни на доходите, получени от притежаваните от централните банки гръцки държавни облигации по линия на програмата за пазарите на ценни книжа и споразумението относно нетните финансови активи, както и отказване от увеличения лихвен марж за някои заеми, предоставени от Европейския инструмент за финансова стабилност. Четвъртият транш от мерки за дълга, обвързани с осъществяването на определена политика, беше освободен след заседанието на Еврогрупата на 30 ноември 2020 г., наред с другото, въз основа на оценката на изпълнението на поетите от Гърция ангажименти за средата на 2020 г., включени в доклада за засилено наблюдение, приет от Комисията на 18 ноември 2020 г. ([5]), и като се отчитат извънредните обстоятелства, свързани с пандемията от коронавирус.

ОБЩА ОЦЕНКА

Докладът беше изготвен на фона на продължаващата пандемия и противоепидемични мерки, но също и на очакванията за постепенно отваряне на икономиката благодарение на кампанията за ваксинация. През 2020 г. икономиката на Гърция отбелязва спад от 8,2% , който в известна степен беше по-нисък от очакваното, но все пак е доста по-висок от равнището за ЕС като цяло, главно поради тежестта на туристическия сектор в икономиката. Увеличаването на новите случаи на заразяване с коронавирус принуди органите да запазят ограниченията за движението на гражданите и противоепидемичните мерки, въведени в края на 2020 г. и по-рано тази година, като същевременно в по-скорошен план те започнаха да отварят туристическия сектор за чуждестранни туристи. Правителството представи допълнителни мерки на фискалната политика за 2021 и 2022 г. с цел подкрепа на икономическото възстановяване и частните инвестиции. Поради това се очаква фискалната позиция да остане подкрепяща и да продължи да намалява въздействието на кризата върху пазара на труда и социалната ситуация. Мерките за защита на заетостта са подкрепяни от ЕС, по-специално чрез новия финансов инструмент за временна подкрепа с цел смекчаване на рисковете от безработица при извънредни обстоятелства (SURE) и Европейския социален фонд. Очаква се заетостта да нарасне незначително през 2021 г. поради постепенното възобновяване на наемането на работа заедно с повторното отваряне на икономиката. Предвижда се очакваното начало на изпълнение на реформите и инвестициите, представени в плана за възстановяване и устойчивост, да осигури допълнителен фискален ръст и импулс за усилията за модернизация на икономиката и намаляване на безработицата, бедността и социалното изключване ([6]).

([5]) https://ec.europa.eu/info/publications/enhanced-surveillance-report-greece-november-2020_en.

([6]) Посочванията на Механизма за възстановяване и устойчивост в настоящия доклад не представляват оценка на гръцкия план за възстановяване и устойчивост и не могат по никакъв начин да служат за предварителна преценка за оценката на Комисията за плана.

Органите постигнаха добър напредък по отношение на изпълнението на реформите в широк набор от области на политиките, включително в тези, които ще спомогнат за управление на социално-икономическото въздействие на пандемията и ще улеснят осъществяването на нови публични инвестиции. По-специално:

- **очаква се реформата по отношение на несъстоятелността да бъде реализирана, както беше договорено на 1 юни,** след влизането в сила на рамката относно възстановяването на предприятия и несъстоятелността на дружества на 1 март. Този кодекс представлява мащабна реформа на нормативната уредба в областта на несъстоятелността и влизането му в сила е резултат от значителната работа по прилагането му, свързана с подробните му спецификации, както и със създаването на IT платформа, която да е свързана с платформите на банките. Очаква се процесът на създаване на образуването за продажба и обратен лизинг да отнеме значително повече време в сравнение с първоначалните предвиждания, но за него няма да са необходими изменения на съответните правни разпоредби и той няма да засегне изпълнението на другите аспекти на рамката, нито приетото неотдавна отменяне на спирането на мерките за принудително изпълнение. Схемата може да доведе до значителни фискални разходи, в случай че бъде класифицирана към сектор „Държавно управление“ и поради това органите да са принудени да я изпълняват по начин, който избягва този риск.

- **Органите разшириха схемата „Херкулес“, за да се способства по-нататъшното намаляване на необслужваните кредити.** Схемата беше основният стимулиращ фактор за значителното намаляване на коефициента на необслужваните кредити на 30,2 % в края на 2020 г. от над 40 % в края на 2019 г. ([7]). Очаква се разширяването на схемата да позволи на гръцките банки допълнително да намалят своите необслужвани кредити и да подкрепи усилията им за едноцифрени коефициенти на необслужваните кредити през 2022 г. в съответствие с техните неотдавна преразгледани стратегии за намаляване на необслужваните кредити, представени на надзорния орган. Успехът на тези амбициозни планове зависи от редица фактори, като например мащаба на новите потоци на необслужвани кредити и икономическите и пазарните условия;

- **Очаква се на 1 юни да влезе в сила всеобхватна реформа на човешките ресурси на Независимия орган за публичните приходи**. Очаква се в бъдеще реформата да помогне на независимия орган да изпълни специфичния ангажимент за гарантиране на подходящо осигуряване на персонал.

- **Органите приключиха реформата на системата за субсидии за местния обществен транспорт**, което представлява конкретен ангажимент, и

([7]) Източник: Национална банка на Гърция, необслужвани кредити като дял от общите брутни потребителски кредити на индивидуална основа. Тази стойност е различна от докладваната в задълбочения преглед, тъй като последната стойност е докладваната от Европейската централна банка и представлява необслужваните кредити като дял от общите брутни кредити и аванси на консолидирана основа (т.е. включително касовите наличности в централните банки и други безсрочни депозити в знаменателя).

въвеждането в цялата страна на **третия и последен стълб на гарантирания минимален доход (ГМД)**, също конкретен ангажимент, което позволява осигуряването на социална подкрепа и персонализирани услуги по заетостта за получатели на ГМД от 1 юни. Реформата на ГМД оказа видимо въздействие по отношение на намаляването на бедността, въпреки че делът на хората, изложени на риск от бедност или социално изключване, все още е сред най-високите в ЕС (30 % през 2019 г.). През септември органите ще приемат законодателство с оглед използване на **системата за оценка на увреждане въз основа на функционалността** за оценяване на допустимостта на обезщетенията за хора с увреждания в рамките на създадената от тях нова пробна програма за лично подпомагане на хора с увреждания. Това означава, че новата схема за оценка ще се използва пряко за решения за обезщетения в натура от първото тримесечие на следващата година, вместо да е необходим друг пилотен проект на системата за оценка въз основа на функционалността.

- **Органите приеха мащабно обновяване на нормативната уредба за обществените поръчки**, нова концептуална рамка за **вътрешния контрол в публичната администрация**, както и законодателство за създаване на **пакет от стратегически проекти**. Очаква се законодателството за създаване на **механизъм за изготвяне на проекти** по отношение на големи инвестиционни проекти да бъде прието в началото на юни. Въпреки че пълното изпълнение на тези мерки ще трябва да продължи в бъдеще, тези стъпки са от решаващо значение за успешното стартиране на Механизма за възстановяване и устойчивост. Реформите и инвестициите, включени в плана за възстановяване и устойчивост, допълват реформите, проследявани в рамките на засиленото наблюдение, но са с по-дългосрочен хоризонт и, когато е целесъобразно, допълнително развиват реформите, започнати в рамките на засиленото наблюдение.

- **Органите постигнаха целта от 30 % за централизираното възлагане на поръчки във връзка с разходите за здравни грижи**, представляваща конкретен ангажимент, като същевременно предприемат стъпки за ускоряване на събирането на дължимите суми и възстановяване на работата по реформата в сферата на първичните здравни грижи.

- **Капацитетът на Върховния съвет за подбор на граждански персонал беше укрепен** и беше постигнат добър напредък по отношение на интегрирана система за управление на човешките ресурси в публичната администрация. Ограничаването на наемането на временни служители, работата по което продължава, ще се прилага едва от 2022 г., но органите се ангажираха да изпълнят договореното намаляване на временните длъжности през октомври 2021 г.

Реформите продължиха и в други важни области. Органите постигат добър напредък по отношение на разработването на първото ниво на **функционалната класификация на публичните сметки**, което се очаква да бъде завършено през октомври 2021 г., и изготвиха пътна карта за изпълнението на нейното второ ниво до април 2022 г. Функционалната класификация е съществен елемент от формирането на бюджета и политиката. Бяха предприети важни стъпки, включително ново първично и вторично законодателство, за **опростяване на** изискванията за **инвестиционното**

лицензиране и за реформа на **рамката за инспекции**. Въпреки широкото секторно покритие на реформите областите, свързани с лицензирането на стопанска дейност в сферата на образованието, останаха извън настоящия пакет, но органите ще ги разгледат до септември 2021 г. Тръжната процедура за внедряването на IT система за лицензиране и инспекции, чието изпълнение беше изправено пред трудности, в крайна сметка беше възобновена и неотдавна беше публикувано решението за възлагане на обществената поръчка. **Реформата на кадастъра** се осъществява по план в съответствие преразгледаната пътна карта, като е налице добър напредък във връзка със завършването на кадастралните проучвания, създаването на служби по кадастъра и изготвянето на **карти на горите.** Одобряването на 95 % от всички карти на горите ще бъде постигнато през първото тримесечие на 2022 г. след удължаването на периода за подаване на възражения заради пандемията и с цел преодоляване на административни и законодателни пречки. **Гръцката корпорация за активи и участия** подготвя актуализиран стратегически план след издаването на актуализираните министерски насоки на органите, който включва нов акцент върху пазарното управление на активи, като се предприемат положителни стъпки за укрепване на ролята на Корпорацията като активен акционер. Добър напредък беше постигнат по отношение на някои от текущите **приватизационни сделки**, включително за Hellinikon, редица регионални пристанища, недвижими имоти и подземното хранилище за природен газ в „Южна Кавала“. Напредъкът, постигнат по отношение на оставащите неизпълнени действия по концесията на магистралата Egnatia, беше ограничен и работата изостава от графика. Не на последно място, органите приеха съответни мерки за изпълнението на оставащите **препоръки на Групата на държавите срещу корупцията** и изготвиха график за завършване на конкретния ангажимент, като същевременно завършиха дългоочакваните подобрения в изпълнението на процедурата за декларациите за имуществено състояние.

Органите предприемат стъпки за преодоляване на забавянията, причинени от пандемията. Първо, обратно на първоначалния план, **натрупаните просрочени задължения** са се увеличили с 96 милиона евро между декември 2020 г. и февруари 2021 г. главно поради недостиг на ликвидност в някои предприятия. Органите предприеха мерки за справяне с тази ситуация и представиха актуализиран план за уреждане на задълженията, в който се потвърждават по-рано договорените цели, като същевременно се взема под внимание новият всеобхватен анализ на факторите, които са извън прекия контрол на правителството. Анализът, който беше съгласуван с европейските институции, се очаква да подкрепи надеждността и постижимостта на целите. Успоредно с това органите напредват с изпълнението на структурните мерки в отговор на препоръките на Гръцката сметна палата, насочени главно към подобрения в IT сектора, създаване на ефективни системи за вътрешен контрол, осигуряване на персонал и подобрения в процедурите за плащания, като по-голямата част от тях ще бъдат изпълнени до средата на 2021 г. Второ, органите успешно завършиха повторната оценка на **данъка върху недвижимото имущество (ENFIA)** и приеха да изтеглят данъчните декларации за август 2022 г. към първото тримесечие на 2022 г., тъй като изпълнението на реформата още през 2021 г. вече не е осъществимо. Трето, процедурата за актуализация на **националната минимална заплата** беше възобновена и се очаква да бъде завършена до края на юли, а дългоочакваната **реформа на Трудовия кодекс** беше подложена на обществена консултация и се планира да бъде представена на Парламента през първата седмица на юни, с което се допринася за значителното модернизиране на трудовото законодателство и се осигурява възможност за неговото кодифициране, което е конкретен ангажимент. И накрая, във връзка с

реформите в съдебната система беше постигнат известен положителен напредък с приемането на Кодекса на съдебните служители и вторичното законодателство за звеното „JustStat“, като същевременно работата по други важни закони и създаването на специални състави ще продължи. Налице е добър темп на цифровизацията на съдебната система, но твърде закъснялото въвеждане на задължителното електронно подаване на документи напредва само в административните съдилища, тъй като прилагането му в гражданските и наказателните съдилища е свързано с разработването на втория етап на деловодната система, тръжната процедура за който ще бъде възобновена с разширен обхват през юли 2021 г. Европейските институции насърчиха органите да подкрепят електронното подаване на документи в граждански и наказателни съдилища като незадължителна възможност.

Въпреки значителния напредък по отношение на законодателството в областта на несъстоятелността свързаните с пандемията прекъсвания на съдебните производства продължиха да затрудняват изпълнението на други реформи във финансовия сектор през първото тримесечие на 2021 г., но процесите постепенно се възобновяват. Това по-специално е така по отношение на обработването на натрупаните по-рано висящи дела за несъстоятелност на домакинства. Въпреки прилагането на конкретна пътна карта за ускоряване на обработването пълното изчистване вероятно ще бъде забавено след целевия срок в края на 2021 г. Хоризонталното преустановяване на процедурите по принудително изпълнение, включително търгове, което бе въведено от ноември 2020 г. и бе оценено като притежаващо потенциално отрицателно въздействие върху намаляването на необслужваните кредити, беше прекратено в началото на април 2021 г., което позволи постепенното възстановяване на стъпките за принудително изпълнение. За повечето търгове ще бъдат определени нови срокове за след лятото, което ще ограничи общия брой на търговете, проведени през 2021 г., до равнището отпреди пандемията. Също така органите подготвят допълнителни стъпки за улесняване на спазването на мерките, въведени през декември 2020 г. с цел подобряване на провеждането на търгове, и потвърдиха, че преразгледаният Граждански процесуален кодекс, с който наред с другото ще бъде завършена реформата на търговете, ще бъде приет през юли 2021 г. и ще влезе в сила преди началото на следващата съдебна година след лятото. Пандемията продължи да възпрепятства напредъка по изчистването на задействаните държавни гаранции, но се очаква вече въведените мерки да осигурят възможност за ускоряване през второто тримесечие на годината.

Като цяло в настоящия доклад се заключава, че Гърция е предприела необходимите мерки за изпълнение на поетите от нея конкретни ангажименти въпреки затрудняващите обстоятелства, дължащи се на пандемията. Органите изпълниха редица основни реформи, включително в области, които ще бъдат от ключово значение за управлението на дългосрочните последици от настоящата икономическа криза и за укрепването на капацитета на публичната администрация за успешното изпълнение на плана за възстановяване и устойчивост. Европейските институции приветстват тясната и конструктивна ангажираност във всички области и насърчават органите да запазят набраната инерция и при необходимост да повишат усилията за преодоляване на забавянията, отчасти причинени от пандемията, особено по отношение на реформите във финансовия сектор.

МАКРОИКОНОМИЧЕСКИ ТЕНДЕНЦИИ

Въздействието на пандемията от коронавирус беляза хода на икономиката на Гърция през 2020 г. Брутният вътрешен продукт на Гърция се понижи с 8,2 % на годишна основа през 2020 г., което отразява въздействието на противоепидемичните мерки върху икономическата дейности и особено върху туристическия сектор. Въпреки затягането на ограниченията с цел намаляване на разпространението на пандемията през последното тримесечие на годината гръцката икономика отбеляза отчетлив растеж от 2,7 % на тримесечна основа, което отразява по-големите държавни разходи и силното нарастване на нетния износ. Потребителските цени намаляха, главно поради силния дефлационен натиск от цените на енергията и стагнацията в икономиката.

Чрез мерките за подкрепа на заетостта беше постигната защита на пазара на труда, като през 2020 г. равнището на безработицата беше задържано на 16,3 % въпреки сериозните икономически затруднения, дължащи се на пандемията. В същото време заетостта намаля в сравнение с предходната година поради по-малкия брой новонаети работници главно в туристическия сектор. Основната схема, защитаваща пазара на труда, беше въведена още в началото на 2020 г., като чрез нея се подпомагат работниците, изпълнението на чиито трудови договори е било временно спряно, като същевременно се защитават техните работни места. През март 2021 г. броят на служителите, изпълнението на чиито трудови договори е спряно, достигна 547 000 (в 128 400 предприятия), което е с три пъти повече в сравнение с октомври 2020 г., когато започна втората вълна на пандемията в Гърция. По подобен начин по програмата за субсидиране на заетостта, която беше стартирана през октомври 2020 г., до момента е осигурена заетост на почти 30 000 лица, от които 4600 по-рано са били дълготрайно безработни лица. Режимът на работа при непълно работно време („Synergasia“), подпомогнат от финансовия инструмент за временна подкрепа с цел смекчаване на рисковете от безработица при извънредни обстоятелства (SURE), продължи да осигурява подкрепа на около 17 000 служители в 1600 предприятия през февруари 2021 г.

Темпът на възстановяване в краткосрочен план изглежда е по-бавен в сравнение с по-ранни прогнози поради удължаването на противоепидемичните мерки, но се предвижда очакваното стартиране на прилагането на плана за възстановяване и устойчивост да стимулира растежа в бъдеще. Очаква се затегнатите противоепидемични мерки да забавят темпа на възстановяване през първото тримесечие на 2021 г. Вероятно е обаче стабилният напредък на ваксинацията и постепенното отваряне на туристическия сектор да ускорят икономическата дейност през втората половина на годината. Според прогнозата на Комисията от пролетта на 2021 г. реалният БВП на Гърция се очаква да нарасне с 4,1 % през 2021 г. и с 6,0 % през 2022 г., като ръстът ще се дължи главно на инвестиции от втората половина на 2021 г. нататък. Очаква се нетният износ също да осигури положителен принос, подкрепен от постепенното отваряне на туристическия сектор. Частното потребление вероятно ще бъде подкрепено от осъществяването на част от покупките, отложени от предходната година. Очакваното увеличаване на извършването на разходи от домакинствата и последващото възстановяване на по-трудоемкия сектор на услугите също следва да улеснят връщането към редовна заетост на работниците, които понастоящем се ползват от схеми за подкрепа на заетостта, което ще позволи постепенното намаляване на мерките за подкрепа. Очаква се през 2021 г. инфлацията

да продължи да бъде леко отрицателна в резултат на отрицателния ценови натиск от сектора на услугите и слабото търсене на промишлени стоки. Очаква се през 2022 г. потребителските цени да се възстановят бързо с връщането на икономическата дейност към нейните нива отпреди пандемията и постепенното възстановяване на туристическата дейност.

В прогнозата на Комисията от пролетта на 2021 г. се вземат под внимание реформите и инвестициите, включени в плана за възстановяване и устойчивост. Планът съдържа редица готови инвестиционни проекти, по-специално в областите на екологичната трансформация, цифровия преход, устойчивия и приобщаващ растеж, както и други разходи, стимулиращи растежа, чието изпълнение се очаква да напредне бързо през втората половина на 2021 г. Чрез насърчаването на екологичната и цифровата трансформация на Гърция вероятно тези инвестиции ще осигурят силен импулс за възстановяване и ще увеличат растежа средно с около 1,3 процентни пункта през 2021 и 2022 г. Освен че подобрява конкурентоспособността и производителността, планът има за цел също така да насърчи заетостта и приобщаващото възстановяване.

Несигурността по отношение на перспективите продължава да бъде голяма. Въпреки напредващата кампания за ваксинация развитието на пандемията както на национално, така и на международно равнище продължава да бъде изложено на значителна несигурност. Това поражда последици за туризма и свързаните с туризма сектори като хотелиерството и предоставянето на храни и услуги, които представляват сравнително голям дял от гръцката икономика. Несигурността засяга и скоростта на възстановяване на корпоративния и банковия сектор след преустановяването на мерките за подкрепа, което може да породи натиск по отношение на ликвидността на дружествата и евентуално на платежоспособността. Очаква се тези ефекти на „срутване“ да бъдат смекчени чрез създадена неотдавна схема за субсидии за подкрепа на кредити за предприятия. Продължават да са налице пречки за достъп до средства, по-специално за малките и средните предприятия, но се очаква те да бъдат облекчени чрез мерките, представени в плана за възстановяване и устойчивост. Развитията на пазара на труда в краткосрочен план ще зависят в решаваща степен от преустановяването на мерките за подкрепа на пазара на труда, което ще трябва да бъде управлявано внимателно. Външните геополитически фактори и потенциалното възобновяване на кризата с миграцията след утихването на пандемията продължават да бъдат източник на несигурност. Положителното е, че спестяванията, натрупани по време на пандемията, могат да стимулират извършването на разходи в бъдеще. Що се отнася до инфлацията, несигурността около икономическите перспективи предполага рискове от влошаване на предвидения път.

Таблица 1: **Обобщение на основните макроикономически показатели (%)**

	2020	2021	2022
Реален растеж на БВП	-8,2	4,1	6,0
Растеж на заетостта	-1,3	0,4	0,7
Равнище на безработицата	16,3	16,3	16,1
Харм. индекс на ръста на потребителските цени	-1,3	-0,2	0,6

Източник: Европейска комисия

Първичният дефицит на Гърция, който е предмет на засилено наблюдение, достигна 7,5 % от БВП през 2020 г. Влошаването в сравнение с прогнозата на Комисията от есента на 2020 г. се обяснява с допълнителните мерки, предприети от правителството за справяне с втората вълна на пандемията от последните месеци на 2020 г. Освен това Евростат изясни няколко статистически въпроса, което допринесе за по-ниското бюджетно салдо. Най-важният резултат от ревизията на статистическите данни е решението за начисляване за 2020 г. на всички очаквани разходи за изчистване на натрупаните държавни гаранции. С тази ревизия бяха добавени 1,2 % от БВП към дефицита за 2020 г., като това не оказа въздействие върху равнището на дълга на сектор „Държавно управление“. Друго важно решение, взето от статистическите органи, засягаше фискалното отчитане на механизма за възвръщане на предоставени средства. Поради постоянно натрупващия се обем на несъбраните възвръщания на предоставени средства статистическите органи решиха да изоставят предишната практика на отчитане, при която натрупаните разходи се определят от таваните на възвръщания на предоставените средства, и да отчитат всички възвръщания на предоставени средства и облекчения, когато те бъдат действително събрани или компенсирани. За 2020 г. се преценява, че тази промяна е имала влошаващо въздействие върху салдото от 0,3 % от БВП, докато при предишните бюджетни салда между 2012 и 2019 г. влошаването е било средно с 0,2 % от БВП, като не е било налице въздействие върху равнището на консолидирания дълг на сектор „Държавно управление“.

През 2021 г. фискалната политика ще продължи да бъде нерестриктивна, като се очаква повечето от фискалните мерки, приети за намаляване на социалните и икономическите разходи от кризата, да бъдат прекратени през 2022 г. Органите поддържат подкрепата с цел преодоляване на пандемията през 2021 г. чрез удължаване на по-ранни мерки в отговор на третата вълна на заразяванията. Това включва допълнително увеличаване на пакета от „подлежащи на възстановяване авансови плащания“ (публична подкрепа за предприятията, засегнати от пандемията, разпределена под формата на заеми с условен елемент на субсидия), увеличена фискална подкрепа за служители, изпълнението на чиито трудови договори е било спряно, увеличени разходи за здравни грижи и удължено отсрочване на данъци. При настоящото допускане за постепенно облекчаване на ограничителните мерки повечето мерки, насочени към предприятия и домакинства, които са били засегнати пряко от пандемията, се очаква да бъдат прекратени от 2022 г.

Предвиждат се допълнителни мерки за продължаване на предоставяне на подкрепа за възстановяването през 2022 г., включително много необходимото облекчаване на данъчната тежест за дружествата. Намалената ставка на социалноосигурителните вноски и намаляването на данъка за социална солидарност в частния сектор ще останат в сила и през 2022 г. Също така органите решиха да намалят ставката на авансовото плащане на корпоративния подоходен данък от 100 % на 70 % през 2021 г. и да го задържат на 80 % от 2022 г. нататък. Целта на тази мярка е да се гарантират ликвидността и частните инвестиции, тъй като в противен случай дружествата биха заплащали почти ефективна данъчна ставка от 50 % при реализиране на печалба ([8]), което би създало

([8]) В Гърция дружествата плащат авансови вноски на корпоративния подоходен данък въз основа на техните печалби от предходната година, като изравняването се извършва следващата година, след като печалбите станат известни. Това означава, че ако дадено дружество реализира печалба през годината Т-1 за първи път, то през годината Т дружеството ще дължи заплащане на 24 % авансова вноска от данъка, който ще бъде дължим за годината Т, и 24 % корпоративен подоходен данък за печалбата, реализирана през Т-1 чрез механизма за изравняване, тъй като през предходната година не са били заплащани авансови вноски. Така се натрупва ефективна данъчна ставка от 48 % през годината Т.

сериозен риск за частните инвестиции. Освен това корпоративният подоходен данък ще бъде намален с два процентни пункта на 22 % от данъчната 2021 година нататък. Тази мярка оказва незначително отрицателно постоянно въздействие върху публичните финанси в размер на около 0,1 % от БВП, но това е стъпка в правилната посока за преодоляването на високата данъчна тежест за дружествата, което е дългогодишен проблем ([9]). Въздействието на тази мярка ще бъде компенсирано от постоянното увеличение на приходите в сметката за възобновяеми енергийни източници, прилагано от 2021 г. нататък, главно от квотите за емисии на парникови газове и въвеждането на екологична такса върху потреблението на дизелово гориво.

Според прогнозата на Комисията от пролетта на 2021 г. се очаква първичният дефицит, който е предмет на засилено наблюдение, да достигне 7,3 % от БВП през 2021 г. и 0,5 % от БВП през 2022 г, което се доближава до прогнозите на органите ([10]). В прогнозите са взети под внимание постепенното преустановяване на мерките за фискална подкрепа и очакваното икономическо възстановяване. Те включват и разходите за „подлежащите на възстановяване авансови плащания“ (публична подкрепа за предприятията, засегнати от пандемията, разпределена под формата на заеми с условен елемент на субсидия). Провизиите за гаранциите, предоставени в контекста на пандемията, бяха отчетени през 2020 г. За разлика от това гаранциите, предоставени в контекста на схемата „Херкулес“, може да засегнат бюджетното салдо едва в бъдеще, в случай че и когато бъдат задействани. В пролетната прогноза на Комисията е взета под внимание мащабната финансова подкрепа от стимулиращи растежа реформи и инвестиции, включени в плана на Гърция за възстановяване и устойчивост, които се очаква да осигурят значителна подкрепа за икономиката и да стимулира потенциалния растеж. Това от своя страна ще способства постигането на разумни фискални позиции. В програмата за стабилност на органите за 2021 г. се прогнозира първичният дефицит да достигне 7,2 % от БВП през 2021 г. и 0,3 % от БВП през 2022 г.

([9]) Вж. втория доклад за засилено наблюдение (февруари 2019 г.) за анализ на данъчната тежест.

([10]) Общата клауза за дерогация беше задействана в споразумение между Европейската комисия и Европейския съвет през март 2020 г. и продължава да бъде в сила през 2021 г., както се посочва в годишната стратегия за устойчив растеж за 2021 г. Общата клауза за дерогация позволява временно отклонение от бюджетните задължения, включително от фискалните цели на Гърция, които са предмет на засилено наблюдение, при условие че това не застрашава фискалната устойчивост в средносрочен план. През март 2021 г. Комисията прие съобщение, в което се предлага държавите членки с високи равнища на задлъжнялост като Гърция да изпълняват разумни фискални политики през 2022 г., като същевременно запазват инвестициите, финансирани на национално равнище, и използват безвъзмездните средства по Механизма за възстановяване и устойчивост за финансиране на допълнителни висококачествени проекти за инвестиции и структурни реформи. Въз основа на прогнозата на Комисията от пролетта на 2021 г. на 2 юни Комисията счете, че условията за продължаване на прилагането на общата клауза за дерогация през 2022 г. и за дезактивирането ѝ, считано от 2023 г., са изпълнени. Специфичните за всяка държава ситуации ще продължат да се вземат под внимание след дезактивирането на общата клауза за дерогация. Вж. Съобщение на Комисията „Координация на икономическите политики през 2021 г.: преодоляване на COVID-19, подкрепа на възстановяването и модернизиране на нашата икономика“, Брюксел, 2.6.2021 г., COM(2021)500 final.

Таблица 2: **Основни фактори за фискалната прогноза**

	2020 Реал.	2021 Прогн.	2022 Прогн.
Общо приходи, млрд. EUR	**82,9**	**84,6**	**90,0**
% от БВП	**50,0**	**49,2**	**48,9**
	равнище	*пром. на год. база (млрд. EUR)*	
Общо приходи, млрд. EUR	**82,9**	**1,7**	**5,5**
Макро		1,0	3,0
Мерки по отношение на приходите		-2,1	1,2
Неданъчни приходи и вземания от фондове на ЕС		0,5	0,9
Други корекции		2,2	0,4
Общо първични разходи, млрд. EUR	**95,3**	**97,1**	**90,9**
% от БВП	**57,5**	**56,5**	**49,4**
	равнище	*пром. на год. база (млрд. EUR)*	
Общо първични разходи, млрд. EUR	**95,3**	**1,8**	**-6,2**
Компенсация на наетите лица	22,3	0,4	0,2
Социални трансфери	39,5	0,9	-0,3
Инвестиции	5,2	3,8	2,0
Междинно потребление	8,7	1,3	-0,5
Други разходи и резерв	19,8	-4,6	-7,5
Първ. салдо по отношение на засил. наблюдение, млрд. EUR	**-12,4**	**-12,6**	**-0,9**
% от БВП	**-7,5**	**-7,3**	**-0,5**

Източник: Европейска комисия

Органите приеха вторично законодателство, в което се определят критериите за повторното въвеждане в схемата за уреждане на данъчни задължения на данъчни задължения, които са били прекъснати преди пандемията. Това законодателство е част от споразуменията, постигнати в контекста на 8-ия доклад за засилено наблюдение, като с него се въвежда в действие „втори шанс“ за субектите, които са отпаднали от по-ранни схеми за уреждане след преразглеждането на рамката през ноември 2019 г. С него се въвеждат критерии за богатство и загуба на доход и строги критерии за съответствие, което е положителна новост в рамката.

Фискалните рискове продължават да бъдат значителни. В голямата си част те продължават да бъдат предизвиквани от несигурността, свързана с развитието на пандемията и допълнителната фискална подкрепа, която може да бъде необходима за намаляването на социалните и икономическите разходи за здравната криза. Други рискове са свързани с действителните разходи за държавите гаранции и подлежащите на възстановяване авансови плащания, които бяха разширени по време на пандемията. Планираната схема за продажба с обратен лизинг за недвижими имоти, притежавани от уязвими длъжници, може да предизвика значителни фискални разходи, ако бъде класифицирана към сектор „Държавно управление“ ([11]). Продължават да бъдат значителни рисковете, произтичащи от съдебните производства срещу публичното дружество за

([11]) В зависимост от степента на икономическа свобода и собствеността, при която функционира такава организация, тя може да се счита или да не се счита за част от сектор „Държавно управление“. Ако преобладаващата част от нейните условия за извършване на дейност е определена от държавата по начин, който ограничава свободата ѝ на преценка за важни параметри, тя може да бъде класифицирана като част от сектор „Държавно управление“. В този случай покупките, извършвани от тази организация, ще се считат за държавни разходи.

недвижими имоти (ETAD), и продължаващите правни трудности по отношение на по-ранни реформи, описани в предходни доклади. Възобновяването на миграционните потоци ще влоши бюджетното салдо в бъдеще. Накрая, в прогнозата се допуска пълно изпълнение на бюджетните тавани, които ако не бъдат постигнати, ще подобрят изпълнението на бюджета за сметка на намаляване на приноса на публичните разходи за растеж.

ДЪРЖАВНО ФИНАНСИРАНЕ

Спредовете на доходността по държавните ценни книжа са стабилни от февруари 2021 г. насам на ниво от около 60 базисни пункта за 5-годишния матуритет. Благоприятните условия за финансиране продължават да бъдат подкрепяни и от нерестриктивната позиция на паричната политика на Европейската централна банка, включително нейната програма за закупуване на активи в условията на извънредна ситуация, причинена от пандемия. Гърция запази присъствието си на пазарите на облигации и продължи с изпълнението на плана си за финансиране. През март бяха набрани 2,5 милиарда евро чрез емитирането на 30-годишна държавна облигация с доходност малко под 2 %. На търга облигацията беше презаписана 10 пъти, като това беше първата 30-годишна гръцка държавна облигация, емитирана от 2007 г. насам. Също през март Гърция извърши частичното ранно погасяване на заемите от Международния валутен фонд. Това е положителна стъпка, която спомага за намаляване на валутния риск и изпраща правилния сигнал на пазарите. Останалата сума от неизплатените заеми към Международния валутен фонд възлиза на 1,8 милиарда евро. Паричните резерви на сектор „Държавно управление“ в края на март 2021 г. възлизаха на около 28 милиарда евро, което ще е достатъчно за покриването на финансовите нужди на сектор „Държавно управление“ за повече от една година при настоящите фискални прогнози. През април 2021 г. Standard & Poor увеличи държавния кредитен рейтинг на Гърция с една степен от BB- на BB, като запазва положителна прогноза. С тази актуализация държавният рейтинг на Гърция е само с две степени под инвестиционния рейтинг в две агенции за кредитен рейтинг.

АНАЛИЗ НА УСТОЙЧИВОСТТА НА ОБСЛУЖВАНЕТО НА ДЪЛГА

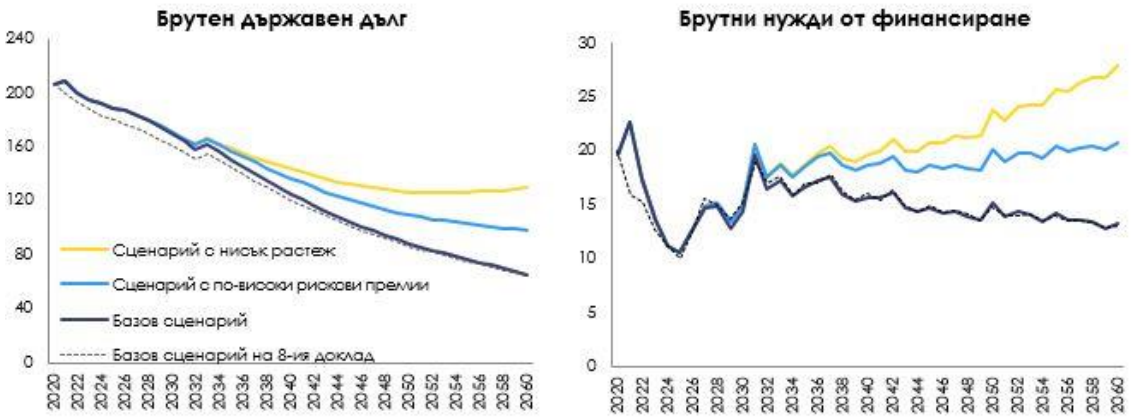
Беше извършена актуализация на анализа на устойчивостта на обслужването на дълга вследствие на актуализираната макроикономическа и фискална прогноза в прогнозата на Комисията от пролетта на 2021 г. Методологията беше публикувана в 8-ия доклад за засилено наблюдение. В рамката се следва тясно рамката на Комисията за обзор на устойчивостта на дълга и се разглеждат допълнителни алтернативни сценарии. Форуърдните лихвени проценти, използвани за допусканията за лихвения процент, са тези от края на март 2021 г.

Продължителната пандемия увеличи рисковете за фискалната устойчивост, които отчасти се компенсират от очакваното икономическо възстановяване. Резултатите от анализа показват, че в базовия сценарий съотношението на дълга към БВП продължава да намалява от 2021 г. нататък. В базовия сценарий се прогнозира, че дългът ще достигне 169 % до края на десетилетието и ще намалее до под 100 % от БВП до 2047 г.

В оценката е взето под внимание очакваното положително въздействие на Механизма за възстановяване и устойчивост върху растежа през следващите шест години. Тя се основава на информацията, предоставена в плана за възстановяване и устойчивост, и отразена в допусканията, използвани в прогнозата на Комисията от пролетта, като оценката не противоречи на официалната оценка на плана за

възстановяване и устойчивост, извършена от Комисията. Очаква се мерките, представени в Механизма за възстановяване и устойчивост, да имат мултиплициращ ефект от средно 0,8 % върху реалния БВП между 2021 и 2026 г. Въпреки че това има дългосрочно въздействие върху равнищата на БВП, в анализа на устойчивостта на дълга не е отчетено потенциалното дългосрочно въздействие на Механизма за възстановяване и устойчивост върху потенциалния растеж на БВП след 2026 г. Що се отнася до финансирането, 13 % от общия пакет се очаква да бъдат изплатени през 2021 г. като предварително финансиране. По отношение на заемите изчисленията се основават на плана на правителството да отпусне като заем цялата сума на частния сектор под формата на съфинансиране с матуритет, съответстващ на този на заемите по линия на Механизма за възстановяване и устойчивост. Това води до увеличаване на брутните нужди от финансиране в краткосрочен план, но не оказва въздействие върху равнищата на номиналния дълг в дългосрочен план, тъй като се предполага, че изплащането на заемите от частния сектор към правителството ще осигури необходимото финансиране за изплащането на заема на правителството към ЕС. При настоящите симулации не са взети под внимание възможните въздействия на елемента на заема от Механизма върху бюджетното салдо (с изключение на вторичните въздействия).

Графика 1: **Резултати от анализа на устойчивостта на дълга**

Източник: Службите на Комисията

Таблица 3: **Основни допускания и резултати**

		2021	2022	2023	2024	2030	2040	2050	2060	средно 2021—2029 г.	средно 2030—2060 г.
Допускания	Първично салдо (% от БВП)	-7,3	-0,5	2,2	2,2	2,2	2,2	2,2	2,2	0,8	2,2
	Реален растеж на БВП	4,1	6,0	2,4	1,7	0,7	1,7	1,6	1,5	2,0	1,5
	Номинален растеж на БВП	3,8	6,7	3,2	2,5	2,8	3,8	3,6	3,5	2,9	3,5
	Процент на рефинансиране (10-годишен матуритет)	0,8	1,0	1,1	1,3	2,3	3,1	4,0	4,0	1,5	3,4
Резултати	Брутни нужди от финансиране (% от БВП)	22,6	17,4	13,5	11,1	14,3	15,6	15,2	13,2		
	Брутен държавен дълг (% от БВП)	208,1	200,1	194,9	191,6	168,8	124,8	88,3	65,4		

Източник: Службите на Комисията

Брутните нужди от финансиране продължават да бъдат високи в краткосрочен план главно поради високия първичен дефицит. Изпълнението на механизма за заеми, представен в плана за възстановяване и устойчивост, се очаква да допринесе за по-високите брутни нужди от финансиране през периода 2021—2022 г., въпреки че тази допълнителна нужда от финансиране се покрива от предполагаемото отпускане на заема по линия на Механизма за възстановяване и устойчивост. През следващите години се очаква нуждите от финансиране да бъдат умерени и да останат на равнище

под 15 % от БВП до 2030 г. След период на повишени брутни нужди от финансиран през 2030 г. във връзка с началото на изплащанията на заемите, предоставени по линия на програмата по Европейския механизъм за стабилност, и с изтичането на периода на отсрочване на лихвите по заемите, предоставени от Европейския инструмент за финансова стабилност, се очаква те да поддържат низходяща тенденция и да достигнат 13 % от БВП до 2060 г.

Таблица 4: **Основни допускания от сценариите**

		2021	2022	2023	2024	2030	2040	2050	2060	средно 2021—2029 г.	средно 2030—2060 г.
Номинален растеж на БВП (%)	Базов сценарий	3,8	6,7	3,2	2,5	2,8	3,8	3,6	3,5	2,9	3,5
	Сценарий с по-високи рискови премии	3,8	6,7	3,2	2,5	2,8	3,8	3,6	3,5	2,9	3,5
	Сценарий с нисък растеж	3,8	6,7	3,2	2,5	2,8	3,0	3,0	3,0	2,9	3,0
Процент на рефинансиране (%)	Базов сценарий	0,8	1,0	1,1	1,3	2,3	3,1	4,0	4,0	1,5	3,4
	Сценарий с по-високи рискови премии	0,8	1,0	1,1	1,3	4,0	4,7	5,9	6,0	2,3	5,2
	Сценарий с нисък растеж	0,8	1,0	1,1	1,3	4,0	4,7	5,9	6,0	2,3	5,2

Източник: Службите на Комисията

Алтернативните сценарии показват леко увеличени рискове за устойчивостта. Двата алтернативни сценария, разработени в 8-ия доклад за засилено наблюдение, също бяха актуализирани. Съгласно сценария с „по-висока премия за риск“ като цяло равнището на дълга е по-високо, но продължава да намалява през целия период, обхванат от оценката. Брутните нужди от финансиране са по-високи в дългосрочен план, като леко надвишават 20 % от БВП през последните години от прогнозата. При сценария с „нисък растеж“ равнищата на дълга остават високи в дългосрочен план, а брутните нужди от финансиране се увеличават през целия период, като трайно надвишават 20 % от БВП от средата на 40-те години на 21-ви век.

Съставът и профилът на матуритета на държавния дълг смекчават уязвимостта по отношение на дълга, но допълнителни рискове могат да възникнат от условните задължения. Голям дял от дълга се финансира при ниски ставки с дълги матуритети, което заедно с високите парични резерви на сектор „Държавно управление“ в Гърция ефективно смекчава въздействието на краткосрочните колебания върху разходите за финансиране. В анализа на устойчивостта на дълга, представен в настоящия доклад, не е взето под внимание дългосрочното въздействие на реформите и инвестициите, представени в плана за възстановяване и устойчивост, върху растежа, което може допълнително да намали рисковете за устойчивостта. За разлика от това са налице рискове, произтичащи от несигурността, свързана с условните задължения към частния сектор, включително държавните гаранции, предоставени на дружества и самостоятелно заети лица по време на пандемията или в контекста на схемата „Херкулес“. И накрая, промяна в преобладаващата понастоящем нисколихвена среда също ще увеличи рисковете за устойчивостта в средносрочен план, ако тя се реализира.

РАЗВИТИЯ ВЪВ ФИНАНСОВИЯ СЕКТОР

През 2020 г. извънредните търговски печалби и ниските разходи за финансиране се оказаха ползотворни за рентабилността на банките. Същевременно някои банки разполагат с предварително заделени провизии във връзка с въздействието на пандемията и предстоящи секюритизации. Банките отчетоха положителни търговски резултати от своя портфейл от държавни облигации и по-ниски разходи за финансиране благодарение на високата ликвидност в Евросистемата и намаляването на разходите за депозити на дребно. Същевременно обезценките се увеличиха, за да бъдат удовлетворени нуждите от провизии във връзка с пандемията и за предвиждане на

планираните сделки за секюритизация на необслужваните кредити през 2021 г. Освен това се наложи една банка от системно значение да обясни реализираните загуби от сделка за секюритизация, осъществена до края на 2020 г. Положително е, че банките запазиха равнището на оперативните разходи благодарение на прилагането на схеми за доброволно напускане на персонал. Като цяло през 2020 г. банковата система отчете загуби след данъчно облагане, като обаче беше избегнато задействането на отсрочените данъчни кредити след по-ранни корпоративни преобразувания („обособяванията“). Нисколихвената среда и несигурността за икономическата прогноза ще повлияят отрицателно върху перспективите за 2021 г. Ниските лихвени проценти следва да продължат да подкрепят икономическата дейност, но те ще окажат и допълнителен натиск върху нетните лихвени маржове, особено след очакваното изчистване на счетоводните баланси. На това може да се противодейства чрез нова дейност за отпускане на заеми, увеличени такси от цифровите услуги, управление на богатството и банково застраховане, както и инициативи за намаляване на разходите. Обезценките може да се нормализират поради по-силните счетоводни баланси, ако усилията за намаляване на необслужваните кредити бъдат успешни.

Като цяло капиталовата позиция на банковата система до голяма степен е адекватна, но тя продължава да е изправена пред предизвикателства поради ниската доходност и лошото качество на активите, като същевременно връзката между банките и държавата се засилва. Към края на септември 2020 г. средното съотношение на базовия собствен капитал от първи ред и средното съотношение на общата капиталова адекватност на банките на консолидирана основа се запазиха съответно на 14,6 % и 16,3 % от рисково претеглените активи. Въпреки че банките предприемат поредица от действия за увеличаване на капитала с цел покриване на разходите за предстоящи секюритизации на необслужваните кредити и постепенното премахване на преходните пруденциални мерки, намалените равнища на доходността могат да породят предизвикателства за капиталовата позиция на банките в бъдеще. Това може да доведе и до увеличаване на вече големия дял на отсрочените данъчни кредити в капитала на банките (59 % от базовия собствен капитал от първи ред към края на 2020 г.) Големият дял на отсрочените данъчни кредити, увеличаващото се притежание на национални държавни облигации от страна на банките, дяловите участия в капитала, притежавани от държавата в сектора, и държавните гаранции по схемата „Херкулес“ предполагат засилена зависимост между държавата и банките, която ще трябва да бъде наблюдавана отблизо в бъдеще. Положителен факт е, че през април 2021 г. беше успешно приключено първото от 2015 г. насам увеличение на акционерния капитал на банка от системно значение, като бяха набрани 1,38 милиарда евро. В съответствие с банковата регулаторна рамка на ЕС в средносрочен план гръцките банки, както всички банки на ЕС, също ще трябва да емитират значителни количества дългови инструменти с възможност за споделяне на загуби през следващите години, за да изпълнят минималното изискване за собствен капитал и приемливи задължения (МИПЗ), което може да увеличи натиска върху техните разходи за дългосрочно необезпечено финансиране.

Очаква се продължаването на схемата „Херкулес“ да улесни ускореното намаляване на необслужваните кредити през 2021 г. главно чрез неорганични действия ([12]), като се надграждат силните резултати от предходната година. Продажбите и секюритизациите на портфейла от необслужваните кредити по схемата „Херкулес“ бяха основният стимулиращ фактор за значителното намаляване с 21,1 милиарда евро на натрупаните необслужвани кредити през 2020 г., които достигнаха 47,5 милиарда евро на индивидуална основа след добрите резултати от четвъртото тримесечие. В резултат на това делът на необслужваните кредити намаля значително до 30,2 % ([13]), като обаче продължава да бъде най-високият в еврозоната. Въпреки пандемията и произтичащия от нея спад в броя на уредените кредити непрекъснатото подобрение през 2020 г. беше подпомогнато от исторически ниските нива на неизпълнение благодарение на мораториумите и въведените мерки за държавна подкрепа. Очаква се неотдавнашното удължаване на схемата за защита на активите „Херкулес“ за още 18 месеца, съчетано с допълнителни 12 милиарда, с които общият пакет от държавни гаранции по схемата до 24 милиарда евро, да позволи на гръцките банки да продължат да прилагат стратегиите си за намаляване на необслужваните кредити в усилията за постигане на едноцифрени коефициенти на необслужваните кредити през 2022 г. ([14]). Успехът на тези амбициозни планове за намаляване зависи от редица фактори, като например размера на новите потоци на необслужвани кредити, бъдещия икономически растеж и цялостните пазарни условия. Органите извършват оценка дали е необходимо допълнително изменение на съответния закон за прилагането на схемата „Херкулес“, така че да бъде отразено неблагоприятното въздействие на пандемията върху възстановяването ([15]). Комисията одобри мярката като невключваща държавна помощ.

Първоначалните признаци за поведението по отношение на плащанията след изтичането на мораториумите показват, че неблагоприятното въздействие върху качеството на активите може в голяма степен да съответства на първоначалните очаквания на банките, но низходящите рискове продължават да са налице. Повечето от мораториумите изтекоха в края на 2020 г. с някои ограничени изключения, свързани по-специално със сектора на хотелиерството. Първоначалните резултати от първите два месеца на 2021 г. показват, че броят на потенциалните неизпълнения на задълженията може да не надвиши първоначалната прогноза, включена в бизнес плановете на банките, или долната граница в настоящите прогнози на Националната банка на Гърция. Плавният преход към нормален модел на плащане за заемополучателите е подкрепен и от а) временната схема за субсидиране на вноски, създадена от органите в подкрепа на засегнатите от коронавируса длъжници с кредити

([12]) Неорганичните действия се отнасят до продажбата и секюритизацията на необслужвани кредити. Органичните действия се отнасят до вътрешното преструктуриране или реализиране на обезпечението на необслужвани кредити.

([13]) Източник: Национална банка на Гърция.

([14]) През първата половина на 2021 г. бяха подписани и ще бъдат сключени три сделки по първоначалната схема „Херкулес“, свързани с необслужвани кредити на обща стойност 17,6 милиарда евро, а пред приключване е още една за портфейл от заеми на стойност 6 милиарда евро. Освен това бяха оповестени допълнителни четири сделки, съответстващи на секюритизации на стойност 16,3 милиарда евро, като се очаква те да бъдат сключени между четвъртото тримесечие на 2021 г. и второто тримесечие на 2022 г., като се извлича полза от неотдавнашното разширяване.

([15]) Преустановяването на мерките за принудително изпълнение по време на пандемията засегна способността на субектите, обслужващи кредити, да събират вземания по кредитите си. Органите преценяват дали може да се осигури известна гъвкавост, като се има предвид, че законодателната рамка предвижда мерки, в случай че събиранията не отговарят на прогнозите в бизнес плановете.

за основно жилище (схемата „Gefyra“), и б) поредица от продукти за подкрепа, предлагани от банките на надеждни клиенти с временни затруднения. Неотдавна беше приета и подобна на Gefyra схема, предназначена за кредити за малки и средни предприятия и за специалисти, като тя ще допринесе за смекчаване на ефекта на „срутване“ от изтичането на мораториумите. Продължават обаче да съществуват рискове от влошаване, тъй като част от неблагоприятното въздействие върху качеството на активите може да се разпростре през втората половина на 2021 г. или началото на 2022 г., по-специално след отменянето на различни програми за държавна подкрепа. Това може да доведе до по-големи нужди от провизии в сравнение със записаните до този момент провизии, за да бъде отразено изцяло евентуалното въздействие на пандемията върху кредитния портфейл. Освен това материалните потоци от нови несъбираеми кредити при който и да е сценарий все още показват необходимостта от подобрен вътрешен капацитет на банките за жизнеспособни преструктурирания на кредитите с оглед изпълнение на амбициозните цели за намаляване на необслужваните кредити.

Гръцката банка за развитие продължава да подкрепя кредитите не само с мерки, свързани с пандемията, но и с нови инициативи, планирани за 2021 г. Гаранционният фонд за предприятията, засегнати от Covid-19, успя да предостави 5,4 милиарда евро под формата на кредити до края на март, а по публикувана нова покана за малки предприятия и специалисти се очаква да бъдат мобилизирани допълнителни 0,4 милиарда евро под формата на нови кредити. До края на март по схемата за лихвени субсидии TEPIX II бяха предоставени кредити на стойност почти 2,6 милиарда евро. Освен това се провеждат обсъждания за прилагане на допълнителни схеми в течение на годината с насоченост към малките и средните предприятия. Положителното въздействие от тези програми за подкрепа засили нетното кредитиране за нефинансови дружества, по отношение на което продължиха да се отчитат рекордни проценти на растеж на годишна основа, достигащи 10,3 % през февруари 2021 г., като при големите дружества равнищата бяха по-високи от тези на малките и средните предприятия. Бъдещето прекратяване на държавните мерки за подкрепа обаче може да засегне капацитета на банките да поддържат такива равнища на растеж на кредитирането в бъдеще. Разходите за кредити за нефинансови дружества останаха стабилни на исторически ниски равнища по отношение на големите дружества, докато по отношение на по-малките предприятия бяха наблюдавани леки увеличения, отразяващи повишения кредитен риск. Нетните кредити за домакинства продължиха да отбелязват стабилно отрицателно равнище на растеж на годишна основа (-2.5 % през февруари 2021 г.) въпреки намаляването на лихвените проценти на банките за такъв вид кредити.

Гръцкият фонд за финансова стабилност завърши 3-ата си оценка на корпоративното управление на управителните съвети на четирите банки от системно значение. Тя ще бъде последвана от списък с препоръки за банките. Същевременно с неотдавна прието изменение на закона, с който се урежда дейността на Фонда, му се позволява да участва като частен инвеститор в бъдещи увеличения на акционерния капитал на банките, в които има дялово участие, като началото бе поставено с неотдавна договореното увеличение на акционерния капитал на една от банките от системно значение. Очаква се до октомври 2021 г. да бъдат разгледани съвместно други ключови аспекти, включително срока на функциониране на Фонда, управлението, специалните права, стратегията за продажба на активи и критериите за допустимост на управителните съвети на банките.